

פעולות פתיחה

1. צייני שהבירור נעשה מכוח החוק, התקנות והתקנון.
2. הבהירי שהארגון מגלה אפס סובלנות כלפי הטרדות מיניות והתנכלות.
3. הבטיחי סודיות במסגרת הבירור ככל שזה אפשרי, אבל לא סודיות מוחלטת. הסבירי שכדי לערוך בירור נאות, יתכן שיהיה עלייך לחשוף חלק מהמידע לשני הצדדים ולשאר העדים, אבל הבהירי שתשתפי אותם במידע מועט ככל הניתן, ורק אם יהיה בזה צורך.
4. דרשי סודיות מכל עד. הסבירי שהחיסיון הכרחי כדי להגן על תהליך הבירור.
5. הבהירי לכל אחד מהעדים שחוסר שיתוף פעולה מצידו עלול להוביל לנקיטת צעדי משמעת מצד הארגון.
6. הבהירי שטרם התקבלו החלטות סופיות. אם כבר התקבלו החלטות ביניים, צייני אותן.
7. מומלץ שתקליטי את הפגישה, כדי להבטיח דיוק מרבי בשלב עריכת פרוטוקול הבירור. ההקלטות והפרוטוקולים ישמרו תחת חיסיון וסודיות מלאה בתיק הבירור, בהתאם להוראות הדין. החוק לא מחייב לקבל את הסכמתם להקלטה (שכן בתור האחראית את עצמך צד בשיחה), אבל על המעסיק חלה חובת תום לב מוגברת מכוח דיני העבודה. לכן, עלייך לעדכן באופן גלוי ומפורש את העדים בתחילת הפגישה ולהבהיר להם שהשיחה מוקלטת לצורך תיעוד ורישום הפרוטוקול. הקלטה בלי עדכון מראש תיעשה במקרים חריגים בלבד, בתיאום עם הייעוץ המשפטי של הארגון.

סוגי עדים

- עד ראיה.
- עד שמיעה.
- עד שהתרשם מהמתלוננת או הנלון, לאחר שהם שיתפו אותו במה שקרה.

שאלות שעלייך לשאול

- האם הבחנת אצל המתלוננת או הנלון בצורת התנהגות שהטרידה אותך או אנשים אחרים? תאר כל דפוס התנהגות מטריד או לא הולם שנתקלת בו.
- האם ראית או שמעת משהו שעשוי להצביע על כך שהמתלוננת לא חשה בנוח בעבודה / בלימודים / בפעילות? או שהרגישה שסביבת העבודה / הלימודים / הפעילות מטרידה או פוגענית?
- ידוע לך למה היא הרגישה לא בנוח?
- מה ראית או שמעת?
- מה סיפרו לך?

- מתי קרה האירוע שעליו אתה מעיד?
- איפה זה קרה?
- מי היה מעורב באירוע?
- מה עשה כל אחד מהמעורבים במהלך האירוע?
- איך המתלוננת והנִילון הגיבו על מה שקרה?
- האם היה שם עוד מישהו?
- האם אמרת משהו למתלוננת או לנִילון בתגובה למה שראית או שמעת? אם כן, מה עשית או אמרת?
- מה עשית אחרי שהיית עד לאירוע או לאותה צורת התנהגות?
- האם דיווחת על כך לאחראית או לממונה?
 - אם כן, מתי? למי?
 - אם לא, למה לא?
- האם סיפרת על כך למישהו אחר? למי?
- האם ידוע לך אם הנִילון היה מעורב באירועים דומים בעבר?
- האם שמעת תלונות אחרות לגבי הנִילון מאנשים אחרים?
- האם חווית דברים דומים עם הנִילון?
- מה האווירה במסגרת העבודה / הפעילות של הנִילון והמתלוננת? מה צורת התקשורת שרווחה שם?
- תאר את היחסים בין המתלוננת לנִילון:
 - איזו מערכת יחסים היתה ביניהם?
 - איך היית מתאר אותה?
 - האם הקשר שלהם היה חברי? חברתי?
 - האם הם נהגו לבלות ביחידות או בחברה?
 - האם היית בסביבתם? איך הם התנהגו זה לזה?
 - כמה זמן הם מכירים?
 - מה לדעתך קרה ביניהם?
- האם בעלי תפקידים בארגון היו מודעים לטיב היחסים ביניהם?
 - האם היו מודעים לכך שיש בעיה?
 - איך אתה יודע?

- האם הם אמרו על כל משהו?
- איך אתה מרגיש לגבי המצב?
- מה היחס שלך לכל אחד מהצדדים? מה טיב הקשר שלך איתם?
- האם חווית התנכלות כלשהי בעקבות הגשת התלונה?
- האם ידוע לך על אנשים אחרים שיש בידיהם מידע נוסף על האירוע?
- האם לך יש מידע נוסף על האירוע?
- האם יש משהו שאתה רוצה לחזור עליו מהדברים שסיפרת? (לפעמים כדאי לבקש מהעד לחזור על הסיפור. החזרה עשויה לשפוך אור נוסף על מידע חסר).
- האם יש משהו שאתה רוצה להוסיף? (לפעמים, בסוף התשאול אנשים חשים הקלה או שחרור ויכולים לשפוך אור נוסף על האירוע).
- האם ברור לך שאסור לך לדבר על כך עם מישהו בעבודה / בפעילות או מחוצה לה?

פעולות סיכום

1. אפשרי לעד לקרוא את תזכיר התשאול.
2. החתימי את העד על תזכיר התשאול.
3. הסבירי שאולי תערכי תשאול נוסף, בכתב או בעל פה, כדי להשלים פרטים.
4. הסבירי שאם הוא שכח לומר משהו, הוא יכול לפנות אלייך בכתב או בעל פה כדי להשלים את הפרטים.

ניתוח העדות לאחר התשאול

שאלו את עצמך:

1. **סבירות אינהרנטית (פנימית) -** האם העדות עקבית? האם הוא הציג את האירוע בצורה רציפה והגיונית? האם העדות נשמעת כסיפור אמיתי ואמין? האם כל חלקי העדות מתחברים לכדי תמונה שלמה, מובנת ואפשרית (ללא כשלים לוגיים, חורים גדולים, קפיצות לא מוסברות או פרטים שאין להם קשר ברור לכל השאר)?
 2. **סבירות חיצונית -** עד כמה סביר שהאירוע אכן קרה כפי שהעד תיאר אותו? האם האירוע היה יכול להתרחש בזמן ובמקום שהוא תיאר?
 3. **סתירות פנימיות -** אם יש כאלה, האם מדובר לדעתך בטעויות שנעשו בתום לב? האם העד ניסה להטעות אותך בכוונה תחילה? האם יתכן שהוא משקר? עד כמה הסתירות משפיעות על ליבת המקרה ועל האפשרות שהאירוע אכן התרחש?
- שימי לב:** אם מישהו מתוודה על כך ששיקר או לא דייק לגבי פרט מסוים, יכול להיות שהוא לא דייק גם לגבי פרטים אחרים. יחד עם זאת, יתכן שהוא פועל מתוך בושה ובגלל מנגנונים

אחרים שדווקא מעידים על אמינות. אל לך לשלול את העדות כולה רק בגלל סתירות או רק על סמך רכיבים בודדים אחרים. עלייך לשקלל את כל רכיבי ניתוח העדות יחד, באופן מצטבר.

4. **זיכרון** - עד כמה העד זוכר או לא זוכר מה קרה? האם הוא לא יכול לזכור מה בדיוק קרה? או שהוא לא יודע אם זה קרה או לא?

5. **הבחנה בין אמונות שגויות לבין חוסר אמת** - אם העד מספר משהו שיש לך ספק לגביו, האם הוא לא אומר את האמת באופן מכוון? או האם יתכן שהעד באמת ובתמים מאמין לפרט המתואר, גם אם הוא לא נכון עובדתית? האם יתכן שהוא לא זוכר או לא פירש נכון את מה שקרה, או את מה שראה ושמע? יש אי דיוקים הנובעים מזיכרון משובש או מפרשנות סובייקטיבית, ואין לראות בהם בהכרח שקר מכוון.

6. **התנהגות** - האם נראה לך שהעד אמר את האמת או שיקר? האם ראית אצלו תגובות פיזיות או התנהגותיות שכדאי לך להביא בחשבון?

7. **מניע** - האם העד עשוי להפיק תועלת כלשהי מההשלכות של האירוע? האם יתכן שהעדות שלו מונעת על ידי שיקולים זרים?

8. **מניע לשקר** - האם יש לו סיבה לשקר?

9. **חיזוק** - האם יש עדויות או ראיות שמחזקות את העדות שלו?

10. **התנהגות בעבר** - האם יש לעד היסטוריה של אירועים דומים?